

LIETUVOS RESPUBLIKOS POZICIJA
EUROPOS SĄJUNGOS BENDRAJAME TEISME NAGRINĖJAMOJE BYLOJE
T-530/19, *NORD STREAM PRIEŠ PARLAMENTĄ IR TARYBĄ*

Bylos *Nord Stream prieš Parlamentą ir Tarybą* [T-530/19] apibūdinimas

Ši byla Europos Sąjungos Bendrajame Teisme (toliau - Bendrasis Teismas) nagrinėjama pagal įmonės *Nord Stream AG* (toliau – Ieškovė), valdančios *Nord Stream* dujotiekį, 2019 m. liepos 26 d. pareikštą ieškinį Europos Sąjungos (toliau – Sąjunga) Parlamentui ir Tarybai (toliau - Atsakovai), kaip institucijoms, priėmusioms ginčijamą Sąjungos teisės aktą. Ieškovė Bendrojo Teismo prašo panaikinti 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/692, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kiek šios direktyvos 1 straipsnio 9 dalimi įtrauktas Direktyvos 2009/73 49a straipsnio 3 dalies pirmas sakinyss, kuriame nustatyta, kad „sprendimai pagal 1 ir 2 dalis priimami ne vėliau kaip 2020 m. gegužės 24 d.“.

Direktyva (ES) 2019/692 bus vienodai taikoma visiems esamiems ir būsimiems vamzdynams. Valstybėms narėms numatyta pareiga iš naujo įvertinti ir pagrįsti poreikį suteikti reguliavimo išimtis esamiems dujotiekiams, atsižvelgiant į aktualią padėtį vidaus rinkoje ir konkurenciją. Tai būtina atlikti per Direktyvoje (ES) 2019/692 numatytą terminą. Taigi, Ieškovė prašo panaikinti Direktyvos (ES) 2019/692 nuostatą, įpareigojančią valstybes nares iki 2020 m. gegužės 24 d. priimti naują sprendimą dėl nukrypti nuo Direktyvos 2009/73/EB taisyklių leidžiančių nuostatų taikymo linijoms tarp valstybės narės ir trečiosios šalies, užbaigtoms anksčiau nei 2019 m. gegužės 23 d.

Ieškinio pagrindai ir argumentai

Grįsdama ieškinį Ieškovė remiasi trimis pagrindais.

Pirmasis ieškinio pagrindas grindžiamas tuo, kad terminas galimiems sprendimams dėl nukrypti leidžiančių nuostatų priimti pagal naujai įtrauktą Direktyvos 2009/73/EB 49a straipsnį yra per trumpas, todėl pažeidžiamas bendrasis teisinis proporcingumo principas, įtvirtintas Europos Sąjungos Sutarties 5 straipsnio 4 dalyje.

Antrasis ieškinio pagrindas grindžiamas tuo, kad Direktyva (ES) 2019/692 turi būti iš dalies panaikinta dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 296 straipsnio pažeidimo, nes joje nenurodyti motyvai dėl pernelyg trumpo termino nustatymo ginčijamoje nuostatoje.

Trečiasis ieškinio pagrindas grindžiamas tuo, kad ginčijama nuostata pažeistas teisėtų lūkesčių principas, nes ja nepagrįstai apribota galimybė gauti sprendimą dėl nukrypti leidžiančios nuostatos pagal naujai įtrauktą Direktyvos 2009/73/EB 49a straipsnį. Galimybė gauti tokius sprendimus dėl nukrypti leidžiančių nuostatų yra teisiškai reikalinga siekiant apsaugoti trečiųjų šalių jūros dujotiekių, kurie buvo baigti ir eksploatuojami įsigaliojus iš dalies keičiančiai direktyvai, operatorių teisėtus lūkesčius.

Bylos reikšmė Lietuvai ir pagrindiniai motyvai, dėl kurių teikiamos Lietuvos Respublikos pastabos

Rengiant Direktyvą (ES) 2019/692 Lietuvos Respublika nuosekliai laikėsi pozicijos, jog dujotiekių jungtims su trečiosiomis šalimis turi būti nustatytos vienodos veiklos sąlygos kaip ir kitai Sąjungos gamtinių dujų infrastruktūrai, turi būti suvienodintos konkurencijos sąlygos, nustatyti vienodi skaidrumo reikalavimai, taikomi kiti Sąjungos teisėje numatyti reikalavimai. Siekiant šio tikslo turėtų būti itin griežtai vertinamos bet kokios galimybės taikyti išimtis, todėl ir egzistuojančios infrastruktūros atžvilgiu numatytas terminas iš naujo įvertinti ir pagrįsti taikytinas išimtis. Atsižvelgiant į tai, šioje byloje Lietuvos Respublika turi tiesioginį interesą siekti, kad ginčijama Direktyvos (ES) 2019/692 nuostata nebūtų panaikinta ir, kad visais atvejais būtų atliktas esamų infrastruktūros objektų, įskaitant dujotiekio *Nord Stream*, poveikio vidaus rinkai, tiekimo saugumui ir konkurencijai vertinimas.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, prognozuojamo sprendimo šioje byloje poveikis Lietuvos Respublikos interesams įvertintas pagal 2016 m. gegužės 10 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės Europos Sąjungos komisijos protokoliniu sprendimu Nr. 239 patvirtintą Pavyzdinį Europos Sąjungos Teisingumo Teisme svarstomų bylų svarbos Lietuvai nustatymo kriterijų ir Lietuvos Respublikos pozicijos formulavimo gairių sąrašą (toliau – Sąrašas). Nustatyta, kad dalyvauti ir teikti poziciją šioje byloje tikslinga, kadangi būsimas sprendimas turės įtakos Sąrašo 6, 7, 8 punktuose nurodytoms aplinkybėms, turinčioms tiesioginę įtaką Lietuvos Respublikos interesams.

Poveikis nacionalinei politikai, interesams ir prioritetams. Lietuvos Respublikos pozicija šioje byloje turi atitikti Lietuvos strateginius tikslus ir vykdomą nacionalinę politiką energetikos srityje. Lietuvos institucijos nuosekliai laikėsi pozicijos, kad Direktyvoje (ES) 2019/692 turėtų būti įtirtintas vienodas požiūris į gamtinių dujų importo iš trečiųjų į Sąjungos rinką infrastruktūrą, o Direktyvoje 2009/73/EB nustatyti reikalavimai būtų taikomi esamoms ir būsimoms dujotiekių jungtims. Tai užfiksuota Lietuvos Respublikos pozicijoje COREPER I [P_CRP1-53], Lietuvos Respublikos Seimo užsienio reikalų ir Europos reikalų komitetų 2019 m. vasario 20 d. pareiškimė.

Bet kokių išimčių suteikimas trečiųjų šalių infrastruktūrai gali turėti neigiamos įtakos konkurencijai vidaus rinkoje. *Nord Stream* ir *Nord Stream 2* dujotiekliai leidžia įmonei *Gazprom* turėti alternatyvius dujų tiekimo kelius ir manipuluoti dujų pristatymu Sąjungoje nukreipiant srautus iš Vidurio Rytų valstybių dujotiekių į Vakarų valstybių. Tai gali turėti neigiamos takos gamtinių dujų pristatymo kainai, o taip neigiamų pasekmių valstybių narių, įskaitant Lietuvą, gamtinių dujų rinkos saugumo užtikrinimui.

Poveikis Sąjungos teisės sistemos raidai. Lietuvos Respublikos pozicija šioje byloje yra grindžiama Sąjungos teisės sistemos efektyvumo ir valstybės geopolitinės orientacijos principo darna. Lietuvos Respublika laikosi nuomonės, kad *Nord Stream* ir *Nord Stream 2* dujotiekliai yra geopolitiniai projektai, todėl siekiant išvengti neigiamų pasekmių turėtų būti taikomos priemonės Sąjungos mastu. Šiuo tikslu Sąjungos teisės plėtra taikant Direktyvos 2009/73/EB reikalavimus dujotiekių jungtims su trečiosiomis šalimis yra grindžiama siekiu užtikrinti Sąjungos ir jos valstybių narių energijos saugumą.

Poveikis Europos Sąjungos teisės akto teisėtumui. Lietuvos Respublikos pozicija turi būti siekiama ir įrodinėjama, kad Direktyva (ES) 2019/692 yra priimta laikantis teisės ir procedūrų reikalavimų, atitinka Sąjungos teisėje nustatytus principus ir Sutarčių nuostatas. Turi būti siekiama, kad ji nebūtų panaikinta.

Lietuvos Respublikos pozicijos derinimas

2019 m. rugsėjo 18 d., naudojantis Lietuvos narystės Europos Sąjungoje informacinės sistemos (LINESIS) Europos Sąjungos teismų posisteme, apie šią bylą informuotos Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija. Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos nuomone dalyvauti šioje byloje yra

tikslinga. 2019 m. spalio 15 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijoje įvyko Europos Sąjungos teismų darbo grupės posėdis, skirtas pozicijai dėl ieškinio pagrindų suformuoti.

Lietuvos Respublikos pozicija ir pagrindiniai palaikomi teiginiai

Šioje byloje bus palaikomi Parlamento ir Tarybos reikalavimai, Bendrojo Teismo bus prašoma atmesti Ieškovės reikalavimus dėl ginčijamos Direktyvos (ES) 2019/692 nuostatos panaikinimo. Lietuvos Respublikos rašytiniuose paaiškinimuose bus laikomasi toliau nurodytos pozicijos.

Dėl ieškinio pagrindų. Visi Ieškovės kaltinimai yra nepagrįsti. Rašytiniuose paaiškinimuose gali būti pasisakoma dėl visų ar kelių ieškinio pagrindų, bet kuriuo atveju laikantis pozicijos, kad ginčijama Direktyvos (ES) 2019/692 nuostata yra pakankamai motyvuota ir ja nėra pažeidžiami proporcingumo ar teisėtų lūkesčių principai.

Bendrajam Teismui leidus Lietuvai dalyvauti byloje ir įvertinus visą bylos medžiagą, gali būti formuluojami papildomi teiginiai ar argumentai, kurie bet kuriuo atveju neprieštarautų šioje pozicijoje palaikomiems teiginiams ir visais atvejais būtų siekiama Lietuvai palankaus sprendimo byloje. Įvertinus bylos medžiagą gali būti teikiami kiti procesiniai dokumentai, prieštaravimai, reikalavimai ar atliekami kiti Bendrojo Teismo procedūros reglamente numatyti veiksmai.

Lietuvos Respublikos pozicijos rengėjas

Lietuvos Respublikos poziciją byloje *Nord Stream prieš Parlamentą ir Tarybą*, [T-530/19] parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Europos teisės departamento Atstovavimo ES teismuose skyriaus vyresnysis patarėjas Ričardas Dzikovič (tel.: (8 5) 266 2939, el. paštas: r.dzikovic@tm.lt).

Energetikos ministras

Žygimantas Vaičiūnas
2019-10-22